

Määräykset ja ohjeet 4/2012

Eläkekassan vastuvelan laskuperusteet

Dnro

FIVA 14/01.00/2018

Antopäivä

14.6.2012

Voimaantulopäivä

1.7.2012

Lisätietoja

Vakuutusvalvonta/Työeläkelaitokset

FINANSSIVALVONTA

puh. 09 183 51

etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi

finanssivalvonta.fi

Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Määräys"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Ohje"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

"Ohje"-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

[Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne](#)

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala ja määritelmät	4
1.1	Soveltamisala	4
2	Säädöstausta	5
2.1	Lainsäädäntö	5
2.2	Sosiaali- ja terveystieteiden päätös	5
2.3	Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet	5
3	Tavoitteet	6
4	Vastuovelka ja laskuperusteet	7
4.1	Vastuuelan laskenta	7
4.1.1	Vastuuelan laskennassa käytettävä enimmäiskorko	8
4.2	Laskuperusteet	8
4.2.1	Laskuperusteiden merkinnät	9
4.2.2	Alkaneiden eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)	10
4.2.3	Vastaisten eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)	10
4.2.4	Erikoisvakiot	11
5	Kumotut määräykset ja ohjeet	13
6	Muutoshistoria	14

1 Soveltamisala ja määritelmät

1.1 Soveltamisala

Näitä määräyksiä sovelletaan seuraaviin Finanssivalvonnasta annetun lain mukaisiin valvottaviin:

- vakuutuskassalain 3 §:n 1) kohdassa tarkoitettuun eläkekassaan, joka harjoittaa yksinomaan lisäeläketointia
- vakuutuskassalain 3 §:n 1) kohdassa tarkoitettua eläkekassan lisäeläketointia harjoittavaan osastoon.

Näitä määräyksiä ei sovelleta eläkekassaan eikä eläkekassan osastoon, joka tarjoaa maksu-
rusteisista lisäeläkejärjestelyistä eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa annetussa laissa (173/2009)
tarkoitettuja vapaaehtoisia lisäetuja.

2 Säästöstausta

2.1 Lainsäädäntö

Näiden määräysten aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- vakuutuskassalaki (1164/1992, jäljempänä myös VKL)

2.2 Sosiaali- ja terveysministeriön päätös

Näiden määräysten aihepiiriin liittyvät seuraavat päätökset:

- työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen yleiset laskuperusteet (STM/3400/2007) ja siihen myöhemmin tehdyt muutokset

2.3 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonnan oikeus antaa sitovia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:

- vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentti, 81 §:n 1 momentti, 81 a §:n 2 momentti ja 82 a §:n 2 momentti

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

3 Tavoitteet

- (1) Näiden määräysten tavoitteena on
- varmistaa, että eläkekassojen laskuperusteet vastuvelan laskemiseksi turvaavat jäsenten ja vapaakirjan saaneiden henkilöiden sekä eläkkeensaajien etuudet
  - varmistaa, että vastuvelan laskennassa käytettävät muuttujat, kuten kuolemaan, eliniänodotukseen ja työkyvyttömyyteen liittyvät oletukset sekä taloudelliset oletukset on valittu varovaisuutta noudattaen.

4 Vastuuelka ja laskuperusteet

- (1) Finanssivalvonnan oikeus antaa sitovia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:
- vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentti, 81 §:n 1 momentti, 81 a §:n 2 momentti, 82 a §:n 2 momentti

Vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentissa annetaan Finanssivalvonnalle valtuudet määrätä indeksikorotusvastuusta ja 81 §:n 1 momentissa annetaan valtuudet määrätä laskuperusteista. Vakuutuskassalain 81a §:n 2 momentissa Finanssivalvonnalle annetaan valtuudet määrätä vastuuelan laskennassa käytettävien laskuperusteiden sisällöstä, turvaavuuden ja varovaisuuden noudattamisesta laskuperusteissa sekä vastuuelan laskennassa käytettävien muuttujien valinnasta ja oletuksista. Vakuutuskassalain 82 a §:n 2 momentissa Finanssivalvonnalle annetaan valtuudet määrätä vastuuelan laskennassa käytettävän koron enimmäismäärästä.

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

4.1 Vastuuelan laskenta

MÄÄRÄYS (kohdat 2-14)

- (2) Vastuuelka lasketaan eläkekassan laskuperusteiden mukaisesti niiden henkilöiden osalta, joilla, jos eläkekassa purettaisiin laskentahetkellä, olisi osuus kassan varoihin. Henkilön vastuuelan on aina oltava vähintään laskentahetkellä oikeutetusta vapaakirjasta laskettavan vastuuelan suuruisen. Muusta syystä kuin eläketapahtumasta tai kuolemasta aiheutuvaa poistuvuutta ei saa vastuuelkaa laskettaessa ottaa huomioon.
- (3) Korvausvastuuseen sisällytetään sellaiset eläketapaukset, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen laskentahetkeä. Vastuun määrä on vastaisten eläke-erien laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo. Työttömyyseläkkeiden vastuu lasketaan kuten määräaikaisten vanhuuseläkkeiden vastuu.
- (4) Vakuutusmaksuvastuu lasketaan niiden henkilöiden osalta, joiden eläketapahtuma ei ole sattunut laskentahetkeen mennessä. Vastuun määrä on vastaisten, laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden ja hautausavustusten laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo.
- (5) Mikäli työntekijä on työsuhteessa eläkeiän täyttäneenä, lasketaan vastaisista eläkkeistä aiheutuva vastuu olettamalla vanhuuseläkkeen alkavan heti.
- (6) Laskentahetkeä seuraavana vuonna annettaviksi päätettyjen etujen korotusten pääoma-arvot tulee sisällyttää alkaneiden ja vastaisten eläkkeiden vastuisiin.
- (7) Jos eläkekassa sisällyttää vastuuelkaansa vakuutuskassalain 79 §:n 2 momentin mukaisen varauksen (indeksikorotusvastuu) etujen tulevia korotuksia varten, tulee laskuperusteista ilmetä, miten varausta kartutetaan ja puretaan. Etujen tuleviin korotuksiin voidaan lukea indeksiehdosta sekä eläkepalkan kasvusta aiheutuva vastuuelan kasvu.
- (8) Indeksikorotusvastuulle tulee olla laskuperusteissa määritelty yläraja. Kassakohtaista ylärajaa määrättäessä tulee ottaa huomioon eläkekassan säännöissä määritelty indeksiehto, varojen arvioitu tuleva tuotto, vakuutuskannan rakenne sekä pitkällä aikavälillä turvaava laskuperustekorko.

- (9) Kassakohtaisen ylärajan määrittäminen edellyttää, että eläkekassan säännöissä on ehdoton määräys vuotuisen indeksikorotuksen tasosta tai että eläkekassan vakuutusmaksutulo perustuu vuotuisiin jäsenmaksuihin ja osakkaiden maksamat maksut ovat harkinnanvaraisia. Eläkekassan varojen arvioidun tulevan tuoton tulee perustua sijoitusomaisuuden allokaatioon laskentahetkellä sekä eri sijoituslajien arvioituun tuottoon pitkällä aikavälillä.
- (10) Ilman kassakohtaista ylärajan laskentaa, indeksikorotusvastuu saa olla enintään 8 prosenttia alkaneista ja vastaisista eläkkeistä muodostuvan vastuuvelan yhteenlasketusta määrästä.
- (11) Vastuuvelkaan mahdollisesti sisältyvän tasoitusmäärän (tasoitusvastuu) osalta laskuperusteista tulee ilmetä enimmäis- ja vähimmäismäärä sekä kartutus- ja purkusäännöt.
- (12) Mikäli etujen määrään vaikuttavien vapaakirjojen arvot eivät ole tiedossa tarkkoina, täytyy eläkekassan laskuperusteissa määrittellä, miten vapaakirjat arvioidaan.
- (13) Mikäli vastuuvelka (raporteille VL061 ja VL062) lasketaan tilinpäätöstä varten käyttäen arviokaavoja, tulee laskuperusteista käydä ilmi kuinka vastuuvelka arvioidaan.
- (14) Laskuperusteista tulee lisäksi ilmetä jäsenen oman maksun ja tästä maksusta koostuvan etuuden määräytyminen samoin kuin takaisinostoarvon määräytyminen.

4.1.1 Vastuuvelan laskennassa käytettävä enimmäiskorko

MÄÄRÄYS (kohta 15)

- (15) Vastuuvelan laskennassa vuonna v käytettävä enimmäiskorko on $100 \cdot \hat{b}_1\%$, jossa

$$\hat{b}_1 = \begin{cases} 0,035, & \text{kun } v = 2019 \\ 0,034, & \text{kun } v = 2020 \\ 0,033, & \text{kun } v = 2021 \\ 0,032, & \text{kun } v = 2022 \\ 0,031, & \text{kun } v = 2023 \\ 0,030, & \text{kun } v \geq 2024 \end{cases}$$

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

4.2 Laskuperusteet

MÄÄRÄYS (kohdat 16 - 20)

- (16) Eläkekassalla tulee olla tämän määräyksen mukaiset laskuperusteet. Laskuperusteisiin kerran valittua tekniikkaa ei tule ilman perusteltua syytä muuttaa, jotta eri vuosien vertailukelpoisuus säilyy.
- (17) Eläkekassan vastuuvelan laskemisessa tulee käyttää sosiaali- ja terveysministeriön eläkevakuutusyhtiöille 28.11.2007 vahvistamien työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen yleisten laskuperusteiden (STM/3400/2007) ja siihen myöhemmin tehtyjen muutoksien mukaisia vakuutustekniisiä suureita.

- (18) Eläkekassan tulee käyttää lukujen 4.2.1 – 4.2.4 mukaisia laskuperusteita. Mikäli eläkekassan säännöt, vakuutuskanta tai muu peruste edellyttää, tulee eläkekassan kuitenkin käyttää näistä laskuperusteista poikkeavia vakioiden arvoja tai kaavoja.
- (19) Eläkekassan tulee ilmoittaa lukujen 4.2.1. – 4.2.4 mukaisten laskuperusteiden käytöstä tai toimittaa näistä mahdollisesti poikkeavat laskuperusteet sekä niihin tulevat muutokset perusteluineen Finanssivalvonnalle ennen sitä ajankohtaa, jolle niitä ensimmäisen kerran sovelletaan.
- (20) Mikäli eläkekassan laskuperusteet sisältävät kertoimia, joiden arvot eläkekassan hallitus vahvistaa erikseen, tulee vahvistetut kertoimien arvot toimittaa Finanssivalvonnalle ennen sitä ajankohtaa, jolle niitä ensimmäisen kerran sovelletaan.

4.2.1 Laskuperusteiden merkinnät

MÄÄRÄYS (kohta 21)

- (21)
x	= vakuutetun ikä syntymäpäivänä vuonna v
w	= eläkekassan sääntöjen mukainen eläkeikä
u	= työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja syntymävuoden erotus
E	= 1.1. $v+1$ maksettava eläkekassan eläke
E^L	= määrä, jolla myöhemmin alkava muu etuus pienentää eläkekassan eläkettä
wL	= ikä, josta alkava muu etuus pienentää eläkekassan eläkettä
E^{TK}	= eläkekassan sääntöjen mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen karttumaton osa
E^A	= laskentahetkeen mennessä karttunut eläkekassan eläke
E^{AL}	= etuuden E^L laskentahetkeen mennessä karttunut osa
E^{AP}	= laskentahetkeen mennessä karttunut eläkekassan perhe-eläke
E^P	= 1.1. $v+1$ eläkekassan perhe-eläke laskettuna niin kuin edunsaajina olisi leski ja kaksi lasta
z	= $\max\{x + \frac{1}{2}, w\}$
zL	= $\max\{x + \frac{1}{2}, wL\}$
H^A	= laskentahetkeen mennessä karttunut hautausavustus
y	= lesken ikä syntymäpäivänä vuonna v
T_1	= nuorimman lapsen lapseneläkkeen pääteikään jäljellä olevien täysien vuosien lukumäärä syntymäpäivänä vuonna v

T_2 = toiseksi nuorimman lapsen lapseneläkkeen pääteikään jäljellä olevien täysien vuosien lukumäärä syntymäpäivänä vuonna v

Kertoimet C_0 , C_1 ja C_2 ovat edunsaajien lukumääristä, eläkekassan säännöistä ja TyEL:n voimaantulosäännöistä riippuvat lisäperhe-eläkkeen osituskertoimet.

4.2.2 Alkaneiden eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)

MÄÄRÄYS (kohdat 22 - 26)

Alkaneiden eläkkeiden vastuu lasketaan tilivuonna 31.12. edunsaajakohtaisesti eri eläkelajien osalta seuraavasti:

Vanhuuseläke

$$(22) \quad V_v^A(E) = \begin{cases} E \cdot \bar{a}_{x+\frac{1}{2}} - \sum_i E^{Li} \cdot \frac{\bar{N}_{wLi}}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{vakuutetun ollessa vanhuuseläkkeellä 1.1. } v+1 \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Työkyvyttömyyseläke

$$(23) \quad V_v^A(S) = E \cdot \bar{a}_{(u)+(x+\frac{1}{2}-u):w}^{ii}, \text{ tunnettujen eläketapausten osalta}$$

$$(24) \quad V_v^A(S) = E^{TK} \cdot \left(\bar{A}_{x:w}(S) - \frac{1}{1+b_1} \cdot \bar{A}_{x+1:w}(S) \right), \text{ tuntemattomien eläketapausten osalta}$$

Työttömyyseläke

$$(25) \quad V_v^A(T) = \begin{cases} E \cdot \frac{\bar{N}_{x+\frac{1}{2}} - \bar{N}_w}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{kun } x < w \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Perhe-eläke

$$(26) \quad V_v^A(P) = E^P \left[C_0 \bar{a}_{y+\frac{1}{2}} + C_1 \bar{a}_{[T_1-\frac{1}{2}]^+} + C_2 \bar{a}_{[T_2-\frac{1}{2}]^+} \right]$$

4.2.3 Vastaisten eläkkeiden vastuu (ilman kuormitusta)

MÄÄRÄYS (kohdat 27 - 31)

Vastaisten eläkkeiden vastuu lasketaan tilivuonna 31.12. vakuutettukohtaisesti eri eläkelajien osalta seuraavasti:

Vanhuuseläke

$$(27) \quad V_v^V(E) = \begin{cases} E^A \cdot \frac{\bar{N}_z}{D_{x+\frac{1}{2}}} - \sum E^{AL_i} \cdot \frac{\bar{N}_{zL_i}}{D_{x+\frac{1}{2}}}, & \text{kun vakuutettu ei ole vanhuuseläkkeellä 1.1.v+1} \\ 0, & \text{muulloin} \end{cases}$$

Työkyvyttömyyseläke

$$(28) \quad V_v^V(S) = E^A \cdot \bar{A}_{x+\frac{1}{2}:w}(S)$$

Työttömyyseläke

$$(29) \quad V_v^V(T) = 0$$

Perhe-eläke

$$(30) \quad V_v^V(P) = E^{AP} \bar{A}_{x+\frac{1}{2}}(P)$$

Hautausavustus

$$(31) \quad V_v^V(K) = H^A(1 - \delta \bar{a}_{x+\frac{1}{2}})$$

4.2.4 Erikoisvakiot

MÄÄRÄYS (kohta 32)

(32) Vastuuelan laskennassa tulee käyttää seuraavia yleisten laskuperusteiden erikoisvakioiden arvoja.

Laskuperustekorko

$$b_1 \leq \hat{b}_1$$

Kuolevuus:

-vanhuuseläke, työttömyyseläke ja alkanut perhe-eläke

$$b_2 = \begin{cases} 5, & \text{kun } v - x < 1930 \\ 3, & \text{kun } 1930 \leq v - x < 1940 \\ 2, & \text{kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ 0, & \text{kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ -2, & \text{kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ -3, & \text{kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -5, & \text{kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -7, & \text{kun } 1990 \leq v - x < 2000 \\ -8, & \text{kun } 2000 \leq v - x < 2010 \\ -10, & \text{kun } 2010 \leq v - x < 2020 \end{cases}$$

-vastainen perhe-eläke ja hautaus-
avustus

$$b_2 = \begin{cases} 8, \text{ kun } v - x < 1930 \\ 6, \text{ kun } 1930 \leq v - x < 1940 \\ 5, \text{ kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ 3, \text{ kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ 1, \text{ kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ 0, \text{ kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -2, \text{ kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -4, \text{ kun } 1990 \leq v - x < 2000 \\ -5, \text{ kun } 2000 \leq v - x < 2010 \\ -7, \text{ kun } 2010 \leq v - x < 2020 \end{cases}$$

missä $v - x$ on työntekijän syntymävuosi.

Laskettaessa perhe-eläkkeen pääoma-arvokerrointa edunjättäjään liittyvät suureet lasketaan käyttäen edunjättäjän sukupuolta vastaavaa kuolevuutta ja edunsaajaan liittyvät suureet lasketaan käyttäen edunsaajan sukupuolta vastaavaa kuolevuutta.

Työkyvyttömyys:

-alkaneen eläkkeen pääoma-arvo

$$b_3 = 1$$

$$b_4 = 1$$

$$b_5 = 1$$

$$b_6 = 1$$

$$b_7 = 1$$

$$b_8 = 1$$

-vastaisen eläkkeen kertamaksu

$$b_3 = 1$$

$$b_4 = 1$$

$$b_5 = 1$$

$$b_6 = 1$$

$$b_7 = 1$$

$$b_8 = 1$$

Rahan arvon muuttuvuus

$$b_{15} = 0$$

Kuormitus on 5 % vastuuelan bruttomäärästä.

(Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019)

5 Kumotut määräykset ja ohjeet

Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tulleessaan seuraavat Finanssivalvonnan antamat määräykset

- Vakuutusvalvontaviraston vakuutuskassalain alaisille lisäeläketurvaa harjoittaville eläkekassoille 13.9.2006 antaman määräyksen vakuutusteknisistä laskelmista ja niiden perusteena olevista laskuperusteista (dnro 5/002/2006).

6 Muutoshistoria

Näitä määräyksiä ja ohjeita on muutettu sen voimaantulon jälkeen seuraavasti:

Annettu 11.10.2016, voimaan 31.12.2016

- *muutettu määräyksiä ja ohjeita johtuen TyEL:n kuolevuusperusteen muutoksista luvussa 4.2.4*

Määräyksiin ja ohjeisiin on lisätty siirtymä- ja voimaantulomääräykset indeksikorotusvastuun käytöstä eläkeuudistuksen yhteydessä.

Annettu 7.3.2019, voimaan 31.3.2019

- *muutettu 4 luvun kohta (1)*
- *kumottu 4.2 luvun kohta (14)*
- *lisätty luku 4.1.1 vastuuvelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta*
- *lisätty lukuun 4.2.4 laskuperustekorko*
- *kumottu luku 5*

Muutokset johtuvat pääosin vakuutuskassalain muuttamisesta annetusta laista (1296/2018).